

РЕЦЕНЗІЇ

КОЛОМОЄЦЬ Т. О.,

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
член-кореспондент Національної
академії правових наук України,
декан юридичного факультету
(Запорізький національний університет)

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ДЕРЖАВИ», ПІДГОТОВЛЕНУ КАНДИДАТОМ ЮРИДИЧНИХ НАУК,
ДОЦЕНТОМ ЄМЕЦЕМ ЛЕОНІДОМ ОЛЕКСАНДРОВИЧЕМ**

Важливим чинником забезпечення раціонального природокористування й охорони довкілля є державне управління в цій сфері, яке полягає в здійсненні виконавчо-розпорядчої діяльності уповноваженими державними органами та органами місцевого самоврядування з метою забезпечення раціонального використання природних ресурсів, їх охорони й дотримання вимог екологічної безпеки на основі здійснення заходів адміністративно-правового, організаційного та екологічного характеру.

Управління у сфері природокористування та охорони довкілля вважається одним з основних інститутів права довкілля. Тобто воно являє собою систему правових норм, які регулюють відповідні управлінські відносини.

Основним нормативно-правовим актом, що забезпечує регулювання цього виду управлінських відносин, є Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Крім загальних питань управління природокористуванням та охороною довкілля, визначення компетенції державних органів та органів місцевого самоврядування в цій сфері, він визначає також зміст основних функцій державного управління.

Особливості державного управління у сфері охорони й використання окремих природних ресурсів визначені у відповідних нормативно-правових актах. У Земельному кодексі України цьому питанню присвячений розділ 7; у Лісовому кодексі України – розділи 3 та 4; у Водному кодексі України – розділ 2; у Кодексі України про надра – розділи 3 й 5; у Законі України «Про тваринний світ» – розділи 2, 5, 6; у Законі України «Про рослинний світ» – розділи 6 і 7 тощо. Є нормативно-правові акти, які регулюють здійснення окремих функцій державного управління в певній сфері природокористування й охорони довкілля. Такими можна вважати закони України «Про екологічну експертизу» та «Про екологічний аудит» тощо. Не менш вагомими при цьому є також підзаконні нормативно-правові акти, що мають відомчий характер.

Загалом управління у сфері природокористування й охорони довкілля передбачає регулювання відповідних відносин правовими нормами та забезпечення дотримання вимог такого законодавства шляхом здійснення систематичного контролю за використанням та охороною природних ресурсів і станом довкілля, застосування необхідних заходів впливу до порушників цього законодавства.

Сучасний стан дослідження основних механізмів управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави та рівень їх практичної реалізації не створює належні умови для забезпечення екологічної безпеки. Розв'язанню окремих проблем здійснення державного управління в різних сферах суспільного життя, забезпеченню екологічних прав громадян та здійсненню державного контролю в цій сфері присвячені праці В.Б. Авер'янова, В.І. Андрейцева, Н.В. Барбашової, О.М. Бандурки, Д.М. Бахраха, О.І. Безпалової, Ю.П. Битяка,

І.В. Бригадира, А.П. Гетьмана, Д.В. Зеркалова, А.Б. Качинського, Т.О. Коломоєць, В.К. Коппакова, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, А.А. Махмуда, О.В. Негодченка, О.В. Прокопенка, Ю.М. Старілова, М.В. Шульги та інших учених. Водночас сутність адміністративно-правових засад управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави здебільшого залишається поза увагою вітчизняних науковців і потребує додаткового системного опрацювання. Це підкреслює актуальність і своєчасність виходу у світ рецензованої монографії, а отже, висновки й практичні рекомендації автора щодо розроблення нової моделі управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави та впровадження її в діяльність органів державної влади й органів місцевого самоврядування сприймаються як такі, що мають наукову новизну та є практично корисними.

Автором аргументовано показана актуальність цієї проблематики та необхідність удосконалення чинного законодавства, яке визначає пріоритетні напрями забезпечення екологічної безпеки держави та регламентує діяльність відповідних органів державної влади й органів місцевого самоврядування щодо їх реалізації.

Рецензована робота базується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень, що значною мірою зумовлено також характером дослідницької бази. Емпіричну базу дослідження склали статистичні матеріали, які характеризують сучасний стан забезпечення екологічної безпеки в Україні, що дало автору змогу виявити низку проблем у цій сфері та сформулювати важливі наукові положення, висновки й рекомендації.

Комплексний підхід до розгляду зазначених проблем наповнює дослідження багатьма елементами наукової новизни. Це стосується, зокрема, таких питань:

- визначення змісту екологічної безпеки як об'єкта адміністративно-правового регулювання;
- аналізу сутності управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави та визначення змісту його адміністративно-правового регулювання;
- дослідження принципів управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави;
- з'ясування особливостей форми та методів управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави;
- аналізу компетенції вищих органів державної влади та центральних органів виконавчої влади у сфері забезпечення екологічної безпеки держави;
- дослідження адміністративно-правових засад діяльності органів місцевого самоврядування щодо забезпечення екологічної безпеки держави;
- аналізу змісту правових та організаційних форм управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави;
- здійснення загальної характеристики складів адміністративних деліктів у сфері екологічної безпеки;
- вирішення проблем адміністративно-правового регулювання доступу до публічної інформації у сфері забезпечення екологічної безпеки держави;
- дослідження основних напрямів реформування системи управління у сфері забезпечення екологічної безпеки в Україні та шляхів їх вирішення;
- визначення системи критеріїв і показників оцінювання ефективності управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави тощо.

Варто погодитися з автором у тому, що форми управління у сфері забезпечення екологічної безпеки України – це зовнішньо виражені однорідні дії органів державної влади, їх відокремлених і структурних підрозділів, посадових осіб, які реалізуються переважно на підставі нормативно-правових актів та в межах визначеної компетенції з метою забезпечення такого стану навколишнього природного середовища, за якого здійснюється попередження погіршення екологічної обстановки, виникнення небезпеки для здоров'я людей, а також із метою оптимізації власної повсякденної діяльності та внутрішньої структурно-функціональної організації. Підтримуємо думку автора, що форми управлін-

ня у сфері екологічної безпеки відповідно до їх характеру поділяються на адміністративно-правові та організаційні, а за змістом їх можна класифікувати на правотворчу, правореалізаційну та правоохоронну.

Також варто погодитися з авторською позицією, що видача документів дозвільного характеру є адміністративно-правовою формою управління у сфері екологічної безпеки. Ця діяльність є вираженням владних повноважень органів держави, підставою для зміни, встановлення й припинення правових відносин у сфері екологічної безпеки, встановлення правового статусу суб'єктів господарської діяльності, зокрема, виникнення в них правоздатності на вчинення певних дій, а також підставою для здійснення державного контролю у сфері екологічної безпеки. Слушною є думка про те, що документи дозвільного характеру у сфері екологічної безпеки можна класифікувати на ліцензії (спеціальні дозволи), дозволи та інші документи у сфері екологічної безпеки (висновки, сертифікати, свідоцтва, погодження).

Позитивною рисою роботи є те, що автор у межах дослідження робить висновок, що адміністративні правопорушення у сфері екологічної безпеки є різновидом екологічних правопорушень, яким властиві всі ознаки останніх. Відмежування цих правопорушень від інших різновидів екологічних проступків здійснюється залежно від об'єкта посягання. Відносини екологічної безпеки багато вчених вважають окремим об'єктом посягання проти-правного діяння (злочину, адміністративного чи дисциплінарного правопорушення) у галузі охорони навколишнього природного середовища.

Ми згодні з тим, що розширене коло розпорядників публічної інформації про стан навколишнього природного середовища створює також проблему формування ефективної системи регуляції публікації цієї інформації з метою забезпечення доступу громадян до неї, а також здійснення державного контролю в цій сфері. У зв'язку із цим заслуговує на схвальну оцінку обґрунтування автором необхідності прийняття Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», який передбачив би створення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля. Функціонування такого реєстру з відкритим доступом із застосуванням мережі Інтернет забезпечить формування ефективного каналу поширення екологічної інформації серед населення, а також спростить контроль за наданням такої інформації суб'єктами господарювання.

У монографії надається низка цінних пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення адміністративно-правового та інституційного забезпечення управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави.

Отримані результати дають можливість вирішити важливі завдання щодо з'ясування структури й ролі управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави, а теоретичні висновки та практичні рекомендації автора за умови їх використання в нормотворчому процесі здатні вдосконалити правове регулювання із цього питання.

Необхідно також зауважити, що монографію підготовлено на високому професійному рівні. Її структурна побудова є логічною й доцільною, що свідчить про виважений підхід до розкриття теми. Під час дослідження автор використовував не лише юридичну літературу та нормативно-правові акти, а й правозастосовну практику, що дало змогу досягти високого ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в роботі.

Монографію може бути використано як у навчальному процесі, так і в практичній діяльності суб'єктів, що здійснюють управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави. Вона буде цікавою для всіх тих, кому не байдужі проблеми правоохоронної та правозахисної діяльності.

З огляду на викладене монографія кандидата юридичних наук, доцента Ємеця Леоніда Олександровича «Адміністративно-правові засади управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави» рекомендується до друку.

